

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การประเมินหลักสูตร ศึกษาสาขาศาตรบัณฑิต สาขาวิชาการประถมศึกษา ครั้งนี้ เป็นการวิจัยประเมินผล (Evaluative Research) โดยใช้รูปแบบการประเมินแบบยึด การตัดสินใจ (Decision – making approach) CIPP model ของสตัฟเฟิลบีม (Stufflebeam :1971) โดยมีการขยายการประเมินผลผลิต (Product) ครอบคลุมถึงผลกระทบ (Impact) ที่ เกิดขึ้นตามหลักสูตร มีวิธีดำเนินการวิจัยดังต่อไปนี้

3.1 กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย

- 3.1 บัณฑิตสาขาวิชาการประถมศึกษา ปีการศึกษา 2551 จำนวน 14 คน
- 3.2 นักศึกษาสาขาวิชาการประถมศึกษา ที่กำลังศึกษา ชั้นปีที่ 4 – 5 ปี การศึกษา 2552 จำนวน 45 คน
- 3.3 ผู้ใช้บัณฑิตสาขาวิชาการประถมศึกษา จำนวน 10 คน
- 3.4 อาจารย์ประจำหลักสูตรและอาจารย์ผู้สอนรายวิชาต่าง ๆ และผู้เชี่ยวชาญ ในสาขาวิชาการประถมศึกษา จำนวน 5 คน
- 3.5 ผู้บริหารคณะศึกษาศาสตร์ (คณบดี รองคณบดีฝ่ายบริหาร รองคณบดีฝ่าย วิชาการ หัวหน้าภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอน ประธานสาขาวิชาการประถมศึกษา) จำนวน 5 คน

3.2 ข้อมูลที่ใช้ในการประเมิน

ข้อมูลที่ใช้ในการประเมินประกอบด้วยข้อมูลเชิงปริมาณและข้อมูลเชิงคุณภาพ ดังนี้

- 3.2.1 ข้อมูลเชิงปริมาณ ประกอบด้วย
 - (1) ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มเป้าหมาย
 - (2) ข้อมูลจากแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการประถมศึกษา (หลักสูตรปรับปรุง) ฉบับปีพ.ศ. 2547 ในหัวข้อการประเมินตามกลุ่ม ผู้ให้ข้อมูล ดังแสดงในตารางที่ 1
- 3.2.2 ข้อมูลเชิงคุณภาพ ได้แก่
 - (1) ข้อมูลจากการศึกษาเอกสาร ในหัวข้อการประเมิน ดังแสดงในตารางที่ 1
 - (2) ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต ในหัวข้อการประเมินตามกลุ่มผู้ให้สัมภาษณ์ ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 หัวข้อการประเมินและผู้ให้ข้อมูลในการประเมินผลหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต
สาขาวิชาการประถมศึกษา

หัวข้อการประเมิน	เครื่องมือ/ วิธีการประเมิน	ผู้ให้ข้อมูล				
		ผู้ทรงคุณวุฒิของสาขาวิชา	คณาจารย์	บัณฑิต	นักศึกษาปัจจุบัน	อื่น ๆ
สภาพแวดล้อม Context (C)						
C1 แผนการดำเนินงานของภาควิชา	แบบสัมภาษณ์		✓			
	แบบสอบถาม			✓	✓	
C2 จุดอ่อน/จุดแข็งของสาขาวิชา	แบบสัมภาษณ์		✓	✓		
	แบบสอบถาม				✓	
ปัจจัยนำเข้า Input (I)						
I1 วัตถุประสงค์และโครงสร้างเนื้อหาสาระของหลักสูตร	การสัมภาษณ์	✓	✓	✓		
I2 คุณสมบัติของผู้เรียน/การสอบคัดเลือก	การสัมภาษณ์		✓	✓		
I3 คุณสมบัติอาจารย์ที่สอน/อาจารย์ที่ปรึกษาทางวิชาการ	การสัมภาษณ์		✓	✓	✓	
I4 สภาพแวดล้อมทางกายภาพวัสดุอุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ	การสัมภาษณ์		✓	✓	✓	ผู้บริหาร
I5 งบประมาณในการผลิตบัณฑิต	แบบสอบถาม			✓		ผู้บริหาร

หัวข้อการประเมิน	เครื่องมือ/ วิธีการประเมิน	ผู้ให้ข้อมูล				
		ผู้ทรงคุณ วุฒิของสาขาวิชา	คณาจารย์	บัณฑิต	นักศึกษาปัจจุบัน	อื่นๆ
กระบวนการ Process(PC)						
PC1 ด้านพฤติกรรมของผู้สอน	แบบสอบถาม			✓	✓	
PC2 ด้านพฤติกรรมของผู้เรียน	แบบสอบถาม			✓	✓	
PC3 ด้านการฝึกประสบการณ์ วิชาชีพ	แบบสัมภาษณ์			✓	✓	ผู้ใช้บัณฑิต
PC4 การจัดการเรียนการสอน	แบบสอบถาม			✓	✓	
PC5 การให้บริการและการ สนับสนุนจากหน่วย งานที่เกี่ยวข้อง	แบบสอบถาม			✓	✓	
PC6 ด้านการบริหารหลักสูตร	แบบสัมภาษณ์		✓			ผู้บริหาร
ผลผลิต Product (PD)						
PD1 ผลสัมฤทธิ์	ศึกษาเอกสาร					
PD2 ร้อยละของผู้ที่จบการศึกษา ตามหลักสูตร	ศึกษาเอกสาร					
PD3 คุณลักษณะบัณฑิต	แบบสอบถาม			✓		ผู้ใช้บัณฑิต
ผลกระทบ Impact (I)						
IP1 ผลการปฏิบัติงานของบัณฑิต	แบบสอบถาม					ผู้ใช้บัณฑิต
IP2 ความพึงพอใจของผู้ใช้บัณฑิต	แบบสอบถาม					ผู้ใช้บัณฑิต

3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ แบบมีโครงสร้าง ใช้เพื่อสอบถามและสัมภาษณ์ข้อมูลเกี่ยวกับหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการประถมศึกษาจำแนกตามกลุ่มผู้ให้ข้อมูล จำนวน 5 ชุด ดังนี้

ชุดที่ 1 สำหรับผู้ทรงคุณวุฒิของสาขาวิชา ประกอบด้วย แบบสัมภาษณ์ความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการประถมศึกษา เป็นคำถามในประเด็นเกี่ยวกับวัตถุประสงค์โครงสร้าง เนื้อหาสาระของหลักสูตร

ชุดที่ 2 สำหรับคณาจารย์ ประกอบด้วย แบบสัมภาษณ์ความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการประถมศึกษา เป็นข้อคำถามในประเด็นเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ โครงสร้างแผนการดำเนินงานของภาควิชา คุณสมบัติของผู้เรียน วัสดุอุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ และการบริหารหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการประถมศึกษา

ชุดที่ 3 สำหรับบัณฑิต ประกอบด้วย

3.1 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการประถมศึกษา เป็นข้อคำถามในประเด็นเกี่ยวกับด้านสภาวะแวดล้อม ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต ลักษณะข้อคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ โดยประเมินความเหมาะสมของหลักสูตรจากมากที่สุด ถึงน้อยที่สุด ใช้เกณฑ์การให้คะแนนแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ สำหรับข้อเสนอนั้นอื่น ๆ เพื่อสร้างจุดแข็งให้แก่หลักสูตรเป็นแบบสอบถามปลายเปิด จำนวน 4 ข้อ ได้แก่ ด้านหลักสูตร ขอบเขตและเนื้อหาวิชา ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ การสอน และด้านการจัดสภาพแวดล้อม หรือการให้บริการแก่นักศึกษา

3.2 แบบสัมภาษณ์ เป็นคำถามเกี่ยวกับเนื้อหาสาระของหลักสูตร คุณสมบัติของผู้เรียน คณาจารย์ผู้สอน และวัสดุอุปกรณ์หรือสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ

ชุดที่ 4 สำหรับนักศึกษา ประกอบด้วย

4.1 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการประถมศึกษา เป็นข้อคำถามในประเด็นเกี่ยวกับแผนการดำเนินงานของภาควิชา ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ ลักษณะข้อคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

4.2 แบบสัมภาษณ์ เป็นคำถามเกี่ยวกับคุณสมบัติของผู้เรียน

ชุดที่ 5 สำหรับผู้ใช้บัณฑิต ประกอบด้วย

แบบสอบถามความคิดเห็นต่อบัณฑิต สาขาวิชาการประถมศึกษา เป็นข้อคำถามในประเด็นเกี่ยวกับคุณลักษณะของบัณฑิต และความพึงพอใจต่อบัณฑิต ลักษณะข้อคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

สำหรับข้อคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะเด่นเป็นพิเศษของบัณฑิต สาขาวิชาการประถมศึกษา เป็นแบบสอบถามปลายเปิด

3.4 เกณฑ์ในการจัดระดับความคิดเห็น ความเหมาะสม หรือความพึงพอใจ

คณะผู้วิจัยจะใช้เกณฑ์การประเมินค่าเฉลี่ย โดยใช้เกณฑ์ของ Best (1981) ในการจัดระดับความคิดเห็น ความเหมาะสม หรือความพึงพอใจต่อหลักสูตร ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.50–5.00 หมายถึง ระดับความคิดเห็น ความเหมาะสม หรือความพึงพอใจมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.50–4.49 หมายถึง ระดับความคิดเห็น ความเหมาะสม หรือความพึงพอใจมาก

ค่าเฉลี่ย 2.50–3.49 หมายถึง ระดับความคิดเห็น ความเหมาะสม หรือความพึงพอใจปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.50–2.49 หมายถึง ระดับความคิดเห็น ความเหมาะสม หรือความพึงพอใจน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00–1.49 หมายถึง ระดับความคิดเห็น ความเหมาะสม หรือความพึงพอใจน้อยที่สุด

3.5 การสร้างและพัฒนาเครื่องมือ

คณะผู้วิจัยได้สร้างและพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในก ซึ่งประกอบด้วยแบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ โดยมีขั้นตอนการสร้างและพัฒนาเครื่องมือ ดังนี้

- 1) ศึกษารูปแบบการประเมิน CIPP model ของสตัฟเฟิลบีม (Stufflebeam) และหลักสูตรสาขาวิชาการประถมศึกษา (หลักสูตรปรับปรุง) ฉบับปีพ.ศ. 2547 รวมทั้งงานวิจัยเกี่ยวกับการประเมินหลักสูตรเพื่อกำหนดโครงสร้าง และรายการประเมิน
- 2) ออกแบบเครื่องมือประเมิน และสร้างข้อคำถามตามโครงสร้างการประเมิน
- 3) ตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) โดยผู้เชี่ยวชาญด้านการเรียนการสอน และด้านการวัดและประเมินผลในระดับอุดมศึกษา จำนวนรวมทั้งสิ้น 3 ท่าน และนำมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ
- 4) ทดลองใช้เครื่องมือ โดยนำไปใช้กับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลที่ไม่ใช่กลุ่มเป้าหมาย เพื่อศึกษาผลการใช้ และนำมาปรับสำนวนภาษาให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น
- 5) จัดพิมพ์เครื่องมือฉบับสมบูรณ์สำหรับนำไปใช้รวบรวมข้อมูลกับกลุ่มเป้าหมาย

3.6 การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล คณะผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอนต่อไปนี้

- 1) คณะผู้วิจัยติดต่อขอความร่วมมือจากผู้ทรงคุณวุฒิของสาขาวิชา คณาจารย์ประจำหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการประถมศึกษา นักศึกษาที่ยังไม่สำเร็จการศึกษาแต่ได้ผ่านรายวิชาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ สาขาวิชาการประถมศึกษา และหัวหน้างานในหน่วยงานต้นสังกัดของบัณฑิต เพื่อขอนัดหมายกำหนดเวลาสัมภาษณ์ หรือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม
- 2) คณะผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มเป้าหมายตามที่ได้จำแนกไว้ ดังตารางที่ 1 และตรวจสอบแบบสอบถามที่สมบูรณ์แล้ว ได้แบบสอบถามคืนทั้งสิ้น 79 ชุด คิดเป็นร้อยละ 88.46 ของจำนวนทั้งหมด

3.7 การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในการประเมินผลหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการประถมศึกษา ครั้งนี้ ใช้วิธีวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) สำหรับข้อมูลเชิงคุณภาพ และวิธีการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ โดยใช้วิธีการแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

3.8 สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล

3.8.1 ค่ามัชฌิมเลขคณิต จากสูตร

$$\bar{X} = \frac{\sum x}{n}$$

$\bar{X}$ แทน ค่ามัชฌิมเลขคณิต

$\sum x$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมด

n แทน จำนวนทั้งหมด

3.8.2 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) จากสูตร

$$S.D. = \sqrt{\frac{n \sum fX^2 - (\sum fX)^2}{n(n-1)}}$$

S.D. คือ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

n คือ จำนวนกลุ่มเป้าหมาย

X คือ คะแนนที่ได้

f คือ ความถี่